

Aleg. 196.

Budżet krajowy na rok 1891.

(Rubr. VII. poz. 52 funduszu krajowego.)

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o krajowym funduszu szkolnym emerytalnym
na rok 1891.

Z mocy ustawy krajowej o prawnych stosunkach stanu nauczycielskiego z dnia 2. Maja 1873 r. l. 251 dz. u. kr., ustanowiony został osobny „krajowy fundusz szkolny emerytalny“, przeznaczony na to, ażeby dostarczać środków potrzebnych na emerytury dla nauczycieli ludowych, tudzież na zaopatrywanie wdów i sierot po nich pozostałych.

Zakładowym kapitałem tego funduszu był datek udzielony w r. 1870 ze skarbu państwa w kwocie 20.000 zł., który wynosi obecnie 32.450 zł. 64 ct. Oprócz dochodów od kapitału zakładowego wpływają do funduszu emerytalnego: 1) *stały dodatek* w kwocie rocznej 12 800 zł., który Wysoki Sejm w II. dziale wydatków krajowego budżetu szkolnego corocznie uchwała; 2) *zapisy i darowizny*, jakich dotąd jeszcze niema; 3) *interkalarya* od opróżnionych posad nauczycieli, a to z mocy ustawy krajowej z dnia 2. Marca 1879 r. l. 63. dz. u. kr. tylko do maksymalnej granicy 3. miesięcy; 4) *wkładki* nauczycieli, dwojakiemu rodzaju, mianowicie: jednorazowe w wysokości 2% od każdorocznej płacy pobieranej przed przeniesieniem nauczycieli na nowy etat, tudzież stałe, wynoszące w pierwszym roku po zamianowaniu i każdym późniejszym podwyższeniu płacy 10%, a prócz tego corocznie 2% od rocznej płacy.

O ile wyliczone dotąd wpływy nie wystarczyłyby na pokrycie wydatków funduszu emerytalnego, fundusz krajowy obowiązany jest z mocy ustawy pokryć niedobór każdego roku.

Zarząd krajowego funduszu emerytalnego oddany jest Radzie szkolnej krajowej, która przedkłada wykaz stanu majątkowego i obrotu funduszu krajowej konferencyi nauczycieli, zbierającej się co 6 lat i co roku ogłasza zamknięcie rachunków.

Od 1. Lutego r. 1889 weszła w życie ustawa krajowa z d. 1. Stycznia 1889 r. l. 16. dz. u. kr., zmieniająca przytoczoną wyżej ustawę z dnia 2. Maja r. 1873 l. 251 dz. u. kr. Nowa ta ustawa zawiera w art. 54. postanowienie, że „udzielenie absolutoryum z rachunków funduszu emerytalnego należy do Sejmu krajowego“. Wskutek tego Rada szkolna krajowa przedłożyła Wydziałowi krajowemu zamknięcie rachunków z funduszu emerytalnego za rok 1889. Wydział krajowy nie przedłożył go dotąd Sejmowi. Komisya budżetowa mniema też, że to zamknięcie rachunków powinno być Sejmowi przedłożone razem z ogólnem zamknięciem rachunków funduszu krajowego.

W pierwszych latach po wejściu w życie ustaw szkolnych, wpływy funduszu emerytalnego były znacznie większe aniżeli wydatki. Wskutek tego Rada szkolna krajowa kapitalizowała coroczne nadwyżki dochodów, nie wcielając jednak funduszu ztąd powstałego do zakładowego kapitału.

Z biegiem czasu jednak wydatki zaczęły wzrastać tak, że już w budżecie na rok 1884 normalne wpływy nie wystarczały na ich pokrycie. Wtedy Rada szkolna sięgnęła poraz pierwszy do owego zapasowego funduszu powstałego ze skapitalizowanych nadwyżek dochodów lat dawniejszych. W ten sposób spieniężono na pokrycie niedoboru

w ciągu roku 1884 kwotę	3.878 zł. 15 ct.	
„ „ 1885 „	5.000 „ — „	
„ „ 1887 „	23.558 „ 54 „	
„ „ 1888 „	35.000 „ — „	
„ „ 1889 „	112.110 „ 05 „	
„ „ 1890 „	76.256 „ — „	
razem		255.802 zł. 74 ct.

A ponieważ w chwili pierwszego niedoboru zapasowy ten fundusz wynosił ogółem 263.121 zł. 17 ct.
zaś wynikłość z r. 1886 wykazała nadwyżkę w kwocie 231 „ 78 „ 263.352 „ 95 „
przeto na rok 1891 pozostaje z owego funduszu zapasowego do dyspozycji tylko jeszcze kwota 7.550 zł. 21 ct.

Kwota ta nie wystarczy na pokrycie całego niedoboru, jaki z preliminarza Rady szkolnej krajowej na rok 1891 wynika. Dla tego Rada szkolna działając na podstawie art. 52. lit. g. przytoczonej ustawy szkolnej z roku 1889 przedkłada preliminarz krajowego funduszu szkolnego emerytalnego Wysokiemu Sejmowi i domaga się uchwalenia z funduszu krajowego potrzebnej na pokrycie niedoboru kwoty.

Preliminarz Rady szkolnej krajowej wykazuje

wydatki w kwocie	153.772 zł.
dochody w kwocie	73.006 „
Niedobór	80.766 zł.

Wniosek Wydziału krajowego wykazuje

wydatki w kwocie	153.772 zł.
dochody w kwocie	75.063 „
niedobór	78.709 zł.

Komisya budżetowa preliminarzuje

wydatki w kwocie	153.772 zł.
dochody w kwocie	74.627 „
niedobór	79.145 zł.

A) Wydatki.

Zgodnie z preliminarzem Rady szkolnej krajowej i wnioskiem Wydziału krajowego, Komisya przyjmuje wszystkie rubryki wydatków, a mianowicie :

Rubryka	I.	4.513 zł.
„	II.	90.392 „
„	III.	38.175 „
„	IV.	13.006 „
„	V.	6.715 „
„	VI.	948 „
„	VII.	23 „
„	VIII.	— „
Ogółem		153.772 zł.

Pierwsze cztery rubryki są tej natury, że trudno jest znaleźć dla nich innej budżetowej podstawy od tej, jaką Rada szkolna przyjęła. Taką podstawą jest mianowicie rzeczywisty stan wydatku w ostatnim roku. Rubryki te bowiem mają naturalną tendencję wzrastania — wzrost ten w ostatnich latach wynosił we wszystkich tych rubrykach około 10.000 zł., lecz wpływają na to nie jedne i te same, lecz różne rubryki i wpływają nie równo. Zaś ich wysokość zawisała tylko od przypadkowych okoliczności, które się przewidzieć nie dadzą, że w pewną normę ująć ich nie można.

Natomiast Rubryki V. i VI. są preliminowane na podstawie 3-letniego przecięcia, są bowiem zmienne, ale bez stałej tendencji.

B) Dochody.

Rubryka I. zawiera w pozycyi 1, 2, 3, dochody od kapitału zakładowego wynoszącego nominalną kwotę 32.450 zł. 64 ct. t. j. 1.457 zł. — ct.

Pozycye te komisya przyjmuje.

W pozycyi 4. i 5. zawarte są dochody od kapitału zapasowego. Rada szkolna oblicza te dochody w kwocie 3.519 zł., Wydział krajowy w kwocie 563 zł., zaś komisya przyjmuje je w kwocie 336 zł. 25 ct.

Różnica ta ztąd pochodzi, że jako kapitał od którego należy obliczyć dochód za rok 1891, Rada szkolna przyjęła inną sumę aniżeli Wydział krajowy, a tak jedna jak i drugi przyjęły ją błędnie. I tak Rada szkolna oparła się na stanie rzeczywistym, jaki był po zamknięciu rachunków za rok 1889, tudzież po spieniężeniu z kapitału obrotowego sumy 5.000 zł. potrzebnej na dodatkowe pokrycie niedoboru za rok 1889. Ta reszta wynosiła wtedy 78.806 zł. 21 ct.

Wydział krajowy zaś oparł się o zamknięcie rachunkowe z roku 1889, w którym zapisany kapitał wynosił 83.806 zł. 21 ct. Od tej sumy strąca Wydział kwotę 71.256 zł. dla tego, że ona została przeznaczoną do pokrycia niedoboru za rok 1890, i dochodzi w ten sposób do kwoty 12.550 zł. 21 ct. jako reszty kapitału zapasowego, który przez rok 1891 będzie przynosił dochody.

Tymczasem Wydział nie brał względu na to, że w ciągu roku 1890 Rada szkolna spieniężyła już 5.000 zł. w tym celu, ażeby pokryć niedobór za rok 1889, tak że faktycznie kapitał zapasowy wynosi tylko 7.550 zł. 21 ct. To też tylko ten kapitał będzie przynosił dochód przez rok 1891, dla tego do pozycyi 4. i 5. można wstawić tylko 336 zł. 25 ct.

Zatem rubryka I. wynosić będzie razem okrągło 1.793 zł.

Zgodnie z preliminarzem i wnioskiem Wydziału krajowego, Komisya przyjmuje Rubryki II., III., IV., VI. i VII., a mianowicie:

Rubryka II. stała	12.800 zł.
" III.	—
" IV. na podstawie 3-letniego przecięcia	9.710 "
" VI. " " " "	7.774 "
" VII.	—

W Rubr. V. Rada szkolna preliminuje na podstawie 3-letniego przecięcia 30.196 zł. Gdy jednak rubryka ta z natury swojej wzrastać będzie, a wynikłość z r. 1889 wynosi 39.833 " przeto komisya budżetowa preliminuje kwotę 35.000 "

Co się tyczy Rubr. VIII. Rada szkolna wstawiła z funduszu zapasowego obliczoną *al pari* wysokość tej reszty, którą jeszcze na częściowe pokrycie niedoboru roku 1891 spieniężyć może t. j. 7.550 zł. Wydział krajowy zaś przyjął do spieniężenia kwotę 12.550 zł., jak to się okazuje z uwag do Rubryki I. przytoczonych, mylnie obliczoną i biorąc kurs prawdopodobny 100 zł. 10 ct., preliminuje jako wynik sprzedaży tych efektów okrągłą sumę 12.563 zł.

Komisya przyjmuje do sprzedaży kwotę rzeczywistą 7.550 zł. 21 ct. W tej kwocie mieści się 250 zł. 21 ct. na książeczkę kasy oszczędności, a 7.250 zł. w 4 $\frac{1}{2}$ % listach zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemsk. Te ostatnie licząc *al pari* komisya przyjmuje okrągło w Rubr. VIII. , 7.550 zł.

Komisya preliniuje zatem:

na wydatki	153.772 zł.
na dochody	74.627 „
niedobór	79.145 zł.

Niedobór ten w porównaniu z preliniarzem Rady szkolnej większy jest o 1.621 zł.
w porównaniu z wnioskiem Wydziału krajowego większy o 436 „

Na tej podstawie komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki.

Rubr. I.	poz. 1.	Emerytury czasowe dla nauczycieli i nauczycielek	4.513 zł.
„ II.	„ 2.	Emerytury dożywotnie dla nauczycieli i nauczycielek	90.392 „
„ III.	„ 3.	Pensye dla wdów po nauczycielach	38.175 „
„ IV.	„ 4.	Dodatki na wychowanie sierót po nauczycielach	13.006 „
„ V.	„ 5.	Odprawy i kwartały pozgonne	6.715 „
„ VI.	„ 6.	Zwroty uiszczonych wkładek nauczycieli i nauczycielek	948 „
„ VII.	„ 7.	Koszta zarządu	23 „
„ VIII.	„ 8.	Rozmaite wydatki	— „
		Razem	153.772 zł.

Dochody.

Rubr. I.	poz. 1—5.	Odsetki od efektów	1.793 zł.
„ II.	„ 6.	Dodatek stały z krajowego funduszu szkolnego	12.800 „
„ III.	„ 7.	Zapisy i darowizny	— „
„ IV.	„ 8.	Interkalarya od opróżnionych posad	9.710 „
„ V.	„ 9.	Stałe wkładki nauczycieli i nauczycielek	35.000 „
„ VI.	„ 10.	Wkładki dwuprocentowe za czas służby przedetatowej	7.774 „
„ VII.	„ 11.	Rozmaite przychody	— „
„ VIII.	„ 12.	Dochód ze spieniężenia reszty efektów z funduszu zapasowego im. wartości 7.550 zł. 21 ct.	7.550 „
		Razem	74.627 zł.

We Lwowie 9. Listopada 1890.

Przewodniczący:

Stanisław Badeni

Sprawozdawca:

Madeyski.